

GAZETA KORRESPONDENTA

WARSZAWSKIEGO I ZAGRANICZNEGO

Z WARSZAWY DNIA 3. KWIEŃNIA ROKU 1798. we WTOREK.

Kommissya wspólna przez Najjaśniejsze Dwory dwa Cesarzkie i Królewsko-Pruski do upadłych sześciu Banków, to jest: UUr. Piotra *Teppera*, Karola *Schultza*, Fryderyka *Cabrity*, Prota *Potockiego*, Macieja *Łyszkiewicza*, i Dawida *Heyzlera*, wyznaczona.

Gdy wierzycciele do masy *Cabritowskiej* ubiegający się względem wybrania z pomiędzy siebie Reprezentantów, rezolucją Kommissji na dniu 11. Października roku zeszłego zapadła, i przez Gazety publiczne ogłoszoną do zieczania się do *Warszawy* na dzień 31. Stycznia roku bieżącego wezwani, nietylko na tym terminie, ale i dotąd takowego wyboru Reprezentantów nie uskutecznili, których wybrania potrzebę konieczną Kommissji dotąd upatruje. Przeto w celu tego uskutecznienia, powtórnie rzeczonych masy *Cabritowskiej* wierzycciele na dzień 11. Kwietnia wzywa, i onychże o takowym wezwaniu przez Gazetę publiczną obwieścić rozkazuje, oświadczając, iż gdyby na termin wyznaczony nie zieczali, i Reprezentantów z Wierzycciele nie wybrali, w ten czas Kommissja sama onychże nominować będzie zmaglona. — *Działo się w Warszawie na sejssji Kommissji dnia 31. Marca roku 1798.*

RACZYŃSKI Prezes.
T. Wędrzychowski S. K. B. Regent.

z Wiednia dnia 24. Marca.

Cesarz Jmć jako głowa Rzeszy *Niemieckiej* potwierdził już przedugodny artykuł pokoju względem granicy *Renu* w *Rastadt* umowiony. — Generał-Leutnant Baron *Devins* inspektor generalny wojsk nadgranicznych począwszy od *Dalmacyi* aż do *Raj Chocimskiej*, wyjechał już w te okolice.

Posel *Francuzki* Generał *Bernadotte* ulkarzał się na to, iż Dwór nasz utąpił Generała *Hotze* *Szwajcarom*. — Odtąd iak wojska *Francuzkie* weszły do *Rzymu*, bardzo wiele kuryerów przybyło tu z *Neapolu*. Mówią że Dwór nasz proszony jest o pośrzednictwo, dodają iednak, że Król *Neapolitański* iedni to pośrzednictwo skutkować nie będzie, przedsięwziętą siłą odpierać żądania *Francuzkie*. — Nunucyusz *Papiezki* tu zostający sprzedaje swoy ekwipaż i konie.

Dwór nasz wziął żalobę na cztery tygodnie po zmarłej wdowie *Xiężnie Würtemberskiej* matce terażniejszej *Imperatorowej Rossyjskiej*. — Gazeta dworska umieszcza w sobie pod artykułem z *Włoch* wiadomość z *Geny*, iż stojące tam korpus *Francuzkie* od 2000. ludzi wyciągnęło do *Medyolanu*, na dniu zaś 1. Marca przybyła z departamentów południowych przednia siraż armii *Francuzkiej* od 30.000. ludzi dążący do krajów *Włoskich*. — Podług listów z *Rzymu* pod dniem 3. Marca pisanych, spokojność tam zupełnie była przywróconą. Kardynał *Somaglia* Wikaryusz *Rzymski* obchodząc sam pieszo wszystkie parafie *Transjberańskie*, wiele się przyczynił do ulagodzenia umysłów. Wydał także pismo pasterskie do *Duchowieństwa*, w którym wzywa go, aby zachęcał lud do winnego rządowi posłuszeństwa. — Gwardya narodowa w całej *Rzeczypospolitej Rzymskiej* ma być na nowo organizowaną, a każda z niej kompania wysze deputowanych do *Rzymu* na uroczystość federacji dnia 13. Marca odbywać się tam mająca.

z Medyolanu dnia 8. Marca.

Dyrektoryat *Francuzki* pisał do Generała *Berthier* pod 8. Ventose (26. Lutego) list następujący. „Obywatelu Generale! wyprawa którą z taką pomyślnością uskuteczniłeś, noli na sobie nader podchlebną cechę. Imie oswoobodziciela *Kapitolu* niemoże być obojętnym dla *Francuza*. Do tej nagrody, którą sprawiedliwie zażyłeś, przez mądre użyte środki w dopełnieniu tego przedsięwzięcia, Dyrektoryat dodaie szczerulne swoyego ukontentowania oświadczenie. „ (podpisano) *MERLIN* Prezydent.

z Włoch dnia 8. Marca.

Generał *Berthier* przed odjazdem swoim z *Rzymu*, żądał od dworu *Neapolitańskiego* powrócenia *Rzpltey Rzymskiej Xięztwa Beneventu* przez wojska iego zajętego. — Posel także *Francuzki* w *Neapolu* Obywatel *Trowé* podał notę, w której ulkarza się na sprzyjanie zbyteczne dworu tamtejszego *Anglikom*, na dowód zaś tego przytacza ostatnie zdarzenie, iż ieden okręt *Angielski* którego ekwipaż największy z matryków *Neapolitańskich* był złożony, pod armatami *Neapolu* miał śmiałość zabrać dwa okręty *Francuzkie*. — Żydzi którzy dotąd w *Rzymie* mieli iedną tylko okolicę nad *Tybram* do mieszkania sobie wyznaczoną, otrzymali teraz prawo obywatelstwa, z wolnością osiadania gdzie tylko będą chcieli, noszą już kokardę narodową iak wszyscy *Rzymianie*, a dla okazania żąd radości swoyej, odprawili publiczną procesyją z muzyką i chorągiewami. — W 14. różnych okolicach *Rzymu* mają być założone cyrkuly konfitycynie, w celu oświecenia ludu w zasadach wolności. — *Rzplta Liguryjska* postanowiła wybudować 2. nowe okręty liniowe i 5. fregat.

z Brün dnia 24. Marca.

Słychać iakoby Generał *Bernadotte* Posel *Rzeczypospolitej Francuzkiej* w *Wiedniu*, miał być wkrótce odwołanym i przeznaczonym do wyprawy *Angielskiej*. Miejsce zaś po nim ma objąć Obywatel *Treillard* terażniejszy Posel *Rzeczypospolitej* na kongresie w *Rastadt*.

z Semlina dnia 12. Marca.

Między nami i *Belgradem* zawsze trwa porozumienie przyjacielskie, patrole z obu stron chwytają podeyrzanych a osobliwie rozbojników. — Komunikacya z *Orsową* jest przeciętą, towary tu pod liczną eskortą sprowadzone być muszą. — Basza *Belgradzki* jest mianowany *Kaimagą*, to jest tylko vice-gubernatorem. Poprzednik zaś iego iako gubernatorściąga z znacznym korpusem do *Belgradu*. — Przed kilką dniami rozeszła się pogłoska, iakoby *Basman-Oglu* został pod *Sophią* pobitym, dziś zaś przeciwnie dowiadujemy się, iż zupełnie poraził wielkie korpus *Kurt-Baszy* pod *Widynem*. — Największe uzbrajania morłkie *Porty*, dzieją się w porcie półwyspy *Morei Napolis* zwanym.

z Paryża dnia 15. Marca.

Zawczoraj Dyrektoryat przelał radzie 500. następujące poselstwo donoszące o zwycięztwach na *Szwajcarach* odniesionych. „Obywatele Reprezentanci! Dyrektoryat Wykonawczy w poselstwie pod d. 17. Pluvios (5. Lutego) uwiadomił was o zaczepkach, których się kantony *Bern* i *Frybourg* przeciw *Rzpltey Francuzkiej* dopuścili, równie iak o korzyściach odniesionych przez Gen: brygady *Menard* za wkroczeniem wojsk *Rzpltey* w kraj *Wodzki*. Z wyrazów kończących to poselstwo, mogliście zmiarkować, że Dyrektoryat Wykonawczy miał w ówczas nadzieję, iż dalsze kroki nieprzyjacielskie nie będą już potrzebne; iakoż w istocie kantony te nie z swoyej strony nie opuścily, dla przekonania nas o chęci utrzymania przyjaźni. Deputacye wysła-

ne do ministra *Francuzkiego* w *Bazyli*, Deputacye do Generała *Brune* w *Payernie*, listy przyjazne do Generała *Schauenbourg*, który z korpusem swoim granice Departamentu *Monterrible* zaślaniał, wszystko to było przedsięwzięte dla przekonania rządu *Francuzkiego*, że oligarchia *Szwajcarska* nieluzność sprawy swoyej uznaje, a razem widzi potrzebę iey poprawienia. Ale pod tą chytrą zaślona ukrywała się tylko nienawiść przeciw *Rzpltey* najjaśniejsza. Ta nienawiść okazywała się przeciw wszystkim, co tylko do równości polityczney zmierzali. Ztąd wynikał ów rabunek miasta *Arau* mieysca obrad *Szwajcarskich*, dla ukarania go za zaszczerpienie drzewa wolności, ztąd owe więzienie patriotów *Soloturnskich*, ztąd owo zagrożenie spalania domow w *Dorneck* etc. Po tych poprzedniczych nieprzyjaźni oznakach, nastąpiły wkrótce iawne uzbrajania do wojny. Panowie *Berneńscy* znający się na sztuce fanatyzowania, uyrzeli wnet armią od 50.000 ludzi zgrozmadzoną, i miarkowali się tyle tylko w swoyej zapalczywości, ile im było potrzeba dla zaślonecia na czas swego wiarołomstwa. W czasie kiedy na d. 7. Ventos (25. Lutego) z Generałem *Brune* negocjowali, wyślali razem przeciw niemu iedno korpus wojska, które napadłszy kraj *Wodzki*, zajęło w nim wieś *Leyfin* zwaną. Dofyc to było powodu dla Generała *Brune* do zerwania konferencyow, wszakże więcej skłonny do pokoju iak chciwy laurów, ieszcze przewłoki użył; konferencya była daley ciągniona, lecz ta ten tylko miała skutek, iż podała sposobność rządowi *Berneńskiemu* do pomnożenia sily swoyej, i osadzenia nią *Freyburga* i *Soloturną*. Nakoniec na dniu 11. Ventos (1. Marca) rząd ten zdarł z siebie maskę, i oznajmił na piśmie, iż kroki nieprzyjacielskie tego ieszcze wieczora o godz. 10. rozpocząć się mają.

Armia przeto *Francuzka* podniosła oręż, była to walka z przemocą, (tu następuje opis zwycięztw podług raportow Generała *Schauenbourg* w przeszley gazecie umieszczonego) *Dziewiętnaście* sztandarow, liczna artyllerya, ukaranie *Oligarchij*, powrócona wolność *Szwajcarom*, oto są owoce tych zwycięztw, do których odniesienia waleczni wojownicy nasi przez zaczepkę tyranow *Szwajcarskich* przywiezeni byli. Zwycięztwa te tym są ważniejsze, że wszędzie potrzeba było przelamać zawady pozycyow, które natura zdawała się zrobić nieprzebytymi, które sztuka ieszcze bardziej wzmocniła, a ogromna artyllerya silnie zawarowała. — Lecz gdy armia republikańska zwalczyła wojska poczytane za najbitniejsze w *Europie*, a które się zawsze podobnymi sposobami obrony otaczały, łatwo oładzić iak *Francya* spokojną być może, względem koalicyi, którą *Anglia* stara się znouu skojarzyć, a do czego i pieniądze i wszelkich innych sposobow użyć niezaśnie. Tryumf *Rzpltey* nad *Szwajcarami* tym jest okazalszym, iż jest nowym razem tryumfem odniesionym nad *Anglią*, która w tym kraju siedlisko swoye założyła; iż przywraca lud *Helwecki* do pierwszej iego godności, i uwalnia go od upadlającego iarzma *Oligarchii*.

(podpisano) *MERLIN* Prezydent.

LACARDE Sekretarz.

Po przeczytaniu poselstwa dekretoano, iż armia Francuska w Szwajcarach dobrze się założyła Oyczyźnie.— *Chenier* daiąc pochwały tej armii żądał, aby wick teźniejszy wiekiem *Francuzkim* był nazwany.— Na wniesienie *Ob. Jana Debry* rada stanowi, iż ma być wyznaczona kommissya dla ułożenia opisu kampaniów *Francuzkich* od początku rewolucyi.

General Brune przesłał Dyrektoryatowi Wykonawczemu następujący powtorny Rapport

z *Główny kwatery w Bern* dnia 15. *Ventos* (5. *Marca*.)

Obywatele Dyktorowie! *Berna* została upokorzona. *Woylka Rzpłtey* weszły tam dnia *onedaylzego* o 1. godzinie po południu *Gen: Schauenbourg* uprzedził iedną godziną *Kolumnę Generała Pigeon*, który odniósłszy znakomite zwycięstwo w *Neueneck* nad *Sausen*, ścigał aż do bram *Berneńskich* fanatyczne *Oligarchii* kupy — Dnia 11. uczyniłem wszelkie rozporządzenia, i *General Schauenbourg* odebrał rozkaz zmierzając przez *Soleure* do *Berny*. *Soleure* poddało się na wezwanie dnia 2. zrana. Tegoż dnia o 3. ranney godzinie wszystkie okolice *Fryburga* były zajęte; wezwane do poddania się *Miasto*, odpowiedziało przez swoich *Urzedników*, iż gotowe było się poddać, lecz że potrzebowało kilka godzin czasu, pokiby niewyżli w porządku *Berneńcykowie* i uzbroieni wieśniacy. *Gen: Pigeon* dał na to dwie godziny, lecz wkrótce potem usłyszano dzwony allarmowe w wielu wsiach i z strony przeciwney potrzebowano wielki tłum wieśniaków wchodzących do *Miasta* na wzmożenie załogi. Posłano powtórne wezwanie. Przybyło kilku mieszczan i urzedników z doniesieniem, iż przemoc wieśniaków odebrała iuz im wolność w obradach: *Zolnierze* *Republikańscy* pełni zapału, wołali o rozkaz do szturm. Wrzucono kilka bomb do *Miasta*, zrobiono niektóre *Luszerby* w murach. Około 12. nieustraszonych *Zolnierzy* na których czole znajdował się *Ob: Barbe* *Sierżant* 18. *Pułbrigady* wdarli się na wierzchołek murów i wpadli do *Miasta*, gdy tym czasem inni wdzierali się przez bramę na pół wylamaną. *Berneńcykowie* w liczbie 1500 i około 6000 wieśniaków, którzy składali sily *Fryburga*, cofnęli się z armatami i bronią z arsenału wziętą. W pogoni odebrano armaty, i pozbierno wiele strzelby na polach i drogach. Zrobiłem *Podporucznikiem* walecznego *Sierżanta Barbe*. *Zaden* gwałt nie był popełniony, a karnosc woyłkowa zachowana była iak gdyby po oddany przez kapitulacyą mieście. *Rząd Arylokratyczny* został zniszczony, i postanowiony *Rząd* *zawczasowy*. Przy zdobyciu *Fryburga* nieprzyjaciel utracił 400. ludzi, i miał wielu rannych. *Odesłalem* ieniców którzy z radości plakali.

Ażby ułatwić wzięcie *Fryburga*, i wesprzeć obroty *Kolumny* pod komendą *Generała Pigeon*, trzymałem w niepokoyności *Miasto Morat*, *Berneńcykowie* wyszli z niego d. 2. wieczorem, *Dzień 3.* zszedł na wzajemnym uważaniu się i marszach. *Dnia 4.* wieczorem *Kolumna Generała Rampon* pokazała się ku *Gumine*, niby dla atakowania tego sławnego wawozu, który nieprzyjaciele ofadzili baterjami. *Inny Korpus* zagrażał zmierzaniem ku *Laupen*. Tegoż czasu *Kolumna Generała Pigeon* uderzyła na *stanowilka* przy *Neueneck*. *Dnia 5.* o 4. godzinie z rana opanowano tę drogę, i zdobyto cały oboz nieprzyjacielski po pięciogodzinney krwawey i zapalczywey bitwie. 2ga i 18. *Pułbrigady* *Infanterji* okazywały *lczególną* dzielność. *Nieprzyjaciel* utracił przeszło 800. zabitych, 3000. jenców, 7 chorągwi, 20. armat. To zwycięstwo kosztuje nas dosyć znaczną liczbę rannych i nieco zabitych, między którymi *Ob: Barbe* którego zrobiłem *Podporucznikiem*. Ten mężny młodzieniec nappierwszy stanął na moście przy *Neueneck* gdzie go kula napuł przecięła. *Szeł Brygady Fugiere*, *Sze Batalionu Damoulin* pod którym zabito konia przy *Fryburgu*; *Kapitanowie Largier* i *Cherlat*, *Sierżant Tioche* i wielu innych dali w tym zdarzeniu znakomitego mełtwia dowody. *Nieprzyjaciel* dla *bronienia Berny* którą odsłoniła porażka w *Neueneck*, oddzielił część sily swoich które trzymał w *Gumine*. *Gen: Rampon* zrzecznie z tej okoliczności korzystał. *Jego Kolumna* zajęła most i opanowała pierwsze baterje, inne odsłapione były przez *nieprzyjaciela* przetrąconego wiadomością o *zdobyciu Berny*. *Uciekający* mocno byli ścigani. *Droga* *zastana* jest bronią, armatami, moździerzami, *hanbicami*, wozami *ammunicyjnemi* etc. *Tym sposobem* *znaydować* można zboża i inne żywności. *W czasie* *potyczki* w *Neueneck*, powstał bunt na końcu *kraiu Wodzkiego* blisko *Yverduin*. *Officerowie Berneńscy* i *Emigranci* dowodzili *buntownikom*, którym posłano dwie armaty przez jezioro *Neufchatel*. *Te oligarchiczne* *posilki* *pobite* zostały przez *oddział* *powiększey* *części* *z ochotników Wodzkich*

złożony. *Zabrano* im dwie armaty. *Rozpędzone* *milicje* *czynią* *ieszcze* *gdzie* *niegdzie* *po* *wsiach* *rabunki*. *Kray Oberland* i okolice *Arberg* dały schronienie *uporczywym*, którzy *ieszcze* *zamyslaią* *o* *odporze*. *Mniemam*, iż *dosyć* *było* *wyłać* *na* *ich* *rozpoznanie*, *azeby* *ich* *zwrócić* *do* *posłuszeństwa*. *Pozdrowienie* *i* *ufszanowanie*.

(podpisano) *BRUNE*.

Robią tu zakłady, iż przy następującym wybrze *Dyrektora*, los wypadnie na *Ob. Neufchateau* do *wyścia* *z Dyrektoryatu*. — *Dyrektoriat* *z* *odebraną* *wiadomością*, iż *wiele* *Konsulow* *Szwedzkich* *w* *portach* *naszych* *będących*, *są* *rodowitemi* *Francuzami*, którzy *we* *Francji* *żaden* *inny* *rząd* *reprezentować* *nie* *moga*, *zalecił* *im*, *aby* *charakter* *lwoy* *złożyli*. — *Telegraf* *w* *Sarazburgu* *nie* *jest* *dla* *kongressu* *w* *Rastadt* *wystawiony* *iak* *mylnie* *wnoszono*, *ale* *stosownie* *do* *wyroku* *Dyrektoriatu* *zaraz* *po* *d.* 18. *Fructidor* *wydanego*, *na* *mocy* *którego* *po* *wlzy* *stkich* *punktach* *granic* *Rzpłtey*, *telegrafy* *maią* *być* *ustanowione* *dla* *szybkiej* *kommunikacyi* *z* *rządem* *w* *interessach* *woyłkowych* *politycznych* *i* *administracyjnych*. *Teraz* *pracują* *nad* *wystawieniem* *telegrafu* *w* *Moguncyi*. — *Kaprom* *naszym* *w* *zdozyczach* *bardzo* *się* *powodzi*. *Okreć* *ieden* *Angielski* *do* *Botanybay* *plynący* *przez* *12* *znaydujących* *się* *na* *nim* *niewolników* *Francuzkich*, *został* *opanowanym*, *i* *do* *Monte Video* (*wpołudniowy* *Ameryce*) *zaprorowadzonym*. *Mieli* *oni* *śmiałość* *zabić* *Kapitana* *okrećtu*, *i* *pokonać* *maytkow* *iego*.

Mówią, iż *podróż* *Ministra* *marynarki* *do* *portu* *Brestelshiego* *nie* *tylko* *ma* *w* *zamiarze* *zyspieszenia* *uzbrojenia*, *ale* *oraz* *przybycie* *woyłka* *Hiszpańskiego* *do* *tegoż* *portu*. *Ta* *sila* *może* *być* *powiększona* *12.* *naylepszymi* *naszemi* *okrećtami*, *i* *może* *być* *zdolną* *do* *wyścia* *na* *spotkanie* *Anglikow*.

Donoszą z *Calais* o *nadwyzczaynym* *przyzposobieniu* *żywności* *na* *wylądowanie*. *iz* *200.* *robotnikow* *pracuje* *nad* *wyczyszczeniem* *Portu*, *i* *że* *wszystkie* *piece* *polowe* *zajęte* *są* *wypiekaniem* *sucharów*.

Rachują 500.000. *woyłka* *na* *wyprawę* *Angielską* *przeznaczoną*. *Lecz* *za* *pierwszą* *razą* *wypłynię* *tylko* *110.* *tylęcy* *ludzi* *z* *rozmaitych* *portow* *i* *o* *iednymże* *czasie*. *Dziś* *zdaie* *się* *być* *rzeczą* *pewną*, *iz* *to* *przedsięwzięcie* *czynione* *będzie* *w* *pierwszych* *dniach* *Kwietnia*, *i* *że* *Francuzi* *oczekiwając* *będą* *na* *naypierwszy* *wiatr* *pomyślny*, *gdy* *nawalności* *ekwinokcyalne* *przymuszają* *eskadry* *Angielskie* *schronić* *się* *do* *swoich* *Portow*. — *Ob. Gallois* *powrocil* *dnia* *wczorajszego* *z* *Londynu* *do* *Paryża*.

Dyrektoriat *Wyk:* *postanowił* *przez* *osobne* *Rezolucye*. 1.) *iz* *General* *Dywizyi* *Schauenbourg* *obeymie* *naywyzszą* *kommandę* *armii* *Francuzkiej* *w* *kraiu* *Szwajcarskim*. 2.) *General* *Dywizyi* *Brune* *mianowany* *jest* *Generalem* *kommanderującym* *armii* *Włoską*. — 3.) *Woyłka* *Francuzkie* *znaydujące* *się* *w* *Rzymie*, *i* *te* *które* *są* *w* *bywłych* *kraiach* *kościelnych*, *składać* *będą* *część* *armii* *Włoskiej*. — *Woyłka* *zostające* *w* *Departamentach* *Korcyry*, *Itaki*, *morza* *Egejskiego*, *Golo* *i* *Liamone*, *iako* *też* *w* *kraiu* *Liguryjskim*, *do* *też* *armii* *należec* *będą*.

General *Kilmaine* *wyjechał* *do* *Paryża* *na* *obietę* *komandy* *szrodka* *armii* *Angielskiej* *od* *portu* *Malo*, *aż* *do* *Hawre*; *General* *Deffaix* *dowodzi* *prawym* *lkrzydłem*; *General* *Kleber* *lewym* *od* *Malo*, *aż* *do* *Rochefort*. — *General* *Massena* *wyjeżdża* *do* *Genui*. — *Dziennik* *Wolnych* *Ludzi* *wyraża*, *iz* *ten* *General* *oskarżony* *o* *czynności* *honor* *iego* *obrazające*, *rozpocznie* *okropną* *z* *swemi* *oskarżycielami* *walkę*, *która* *może* *wiele* *rzeczy* *odkryć*.

Zapewniają (*mówi* *Dziennik* *klucz* *Gabinetow*) *iz* *wydane* *są* *iak* *naywyznaczaysze* *rozказы* *do* *naklonienia* *wszystkich* *mocarstw* *na* *uznanie* *Rzpłtey* *Rzymskiej*, *i* *na* *oddalenie* *z* *Rzymu* *wszystkich* *czdoziemcow*, *nieprzyjaciol* *nowego* *rzeczy* *porządku*, *tudzież* *agentow* *politycznych*, *których* *posłepki* *sprawić* *moga* *niepokoynosc* *i* *podczyrzenie*.

Donoszą z *Bordeaux* pod *dnem* 11. *Ventos* (1. *Marca*) *co* *następuje*: *Dnia* *wczorajszego* *o* 4.

godzinie *z* *rana* *cała* *Gwar: Nar: naszego* *Miasta* *zebrała* *się* *na* *mocy* *rozказы* *dnia* *poprzedzającego* *o* 10. *godzinie* *wieczorem* *danego*. *O* *godzinie* 5. *znaydowaliśmy* *się* *na* *placu* *Chateau - Trompette* *w* *liczbie* *około* *tylęcy* *ludzi* *famych* *ochotnikow*; *całe* *woyłko* *zostające* *na* *regularnym* *zoldzie*, *Infanterya*, *Dragony*, *a* *nawet* *Inwalidy* *zebrali* *się* *na* *tymże* *placu* *pod* *bronią*. *Oczekiwaliśmy* *nie* *bezniespokoyności* *zamiaru* *tego* *przedsięwzięcia*, *gdy* *przy* *wlchodzie* *flotica* *dowiedzieli* *śmy* *się* *iz* *przyareztowano* *w* *wszystkie* *domy* *handlowe* *Angielskie*, *Irlandzkie*, *i* *Amerykańskie*.

Około 9. *godziny* *z* *rana* *wystrzał* *armatny* *z* *Okrećtu* *Admiralckiego* *dał* *znak* *areztowania* *wszystkich* *marynarzow*. *Porozstawiono* *pikiety* *w* *całey* *rozległości* *portu* *który* *przebiegały* *uzbroione* *szalupy*. *W* *przeciągu* *pultery* *godziny*, *około* *trzech* *tylęcy* *Olob*, *których* *ubior* *okazywał* *być* *marynarzami*, *zaprorowadzono* *do* *Zamku*, *gdzie* *wybrano* *tch* *których* *zatrzymać* *chciano*, *dla* *zaprowadzenia* *ich* *potym* *do* *Rochefort* *i* *powladzania* *na* *okrećty* *Rzeczypospolitey*.

Ta *czynność* *wielką* *z* *rana* *niespokoyność* *w* *handlu* *sprawiła*, *wszystkie* *prawie* *iego* *operacye* *były* *wstrzymane*, *to* *zaś* *wstrzymanie* *byłoby* *nader* *szkodliwe* *kupcom* *całey* *Rzeczypospolitey*, *którzy* *przybywają* *na* *nasz* *wielki* *Jarmark* *Marcowy* (*czas* *bardzo* *ważny* *dla* *wszystkich* *Cudzoziemcow*;) *gdyby* *Kancellarya* *Centralna* *naszego* *miasta* *przez* *wydaną* *proklamacyą* *nie* *była* *uspokoila* *przeieżdzających* *kupcow*, *których* *falszywa* *niespokoyność* *mogłaby* *od* *naszych* *jarmarkow* *oddalić*.

Wszystkie *Okrećta* *kupieckie* *wzięte* *są* *w* *rekwiżycyą* *dla* *przewiezienia* *do* *Brest* *ludzi*, *żywności*, *i* *broni*.

Dyrek: *Wykon:* *mianował* *Kommissyą* *Morską* *dla* *urządzenia* *uzbroień* *przeznaczonych* *na* *wylądowanie*. *Członki* *tey* *Kommissyi* *są:* *Kontr-Admiral* *Lacroffe*, *Ob: Fortfait* *Inzenier*; *Ob: Andreossy* *Szeł* *Artyleryi*; *Admiral* *Muskin* *Kommandant*, *flotylli*. *Ta* *Kommissya* *nie* *podległa* *Ministrowi* *Marynarki*, *połącza* *w* *sobie* *wszystkie* *woienne* *i* *cywilne* *władze*, *zostawac* *tylko* *będzie* *pod* *rozkas* *zami* *Dyrektoriatu* *i* *Generała* *Buonaparte*, *będzie* *oraz* *miec* *w* *swiomi* *rozdaniu* *400.* *tylęcy* *liwrow* *na* *dekadę*. *Członki* *iey* *przeieżdzają* *się* *władzie* *gdzie* *jest* *ich* *obecność* *potrzebna*; *głowne* *zaś* *miejłce* *ich* *zjazdu* *jest* *w* *Havre*.

Donoszą z *Tulonu* o *niezmiernych* *w* *tym* *porcie* *uzbraianiach*. *Okrećty* *Wciownik*, *Tymoleon*, *i* *Lud* *famowładny* *od* 74. *armat*, *znaydują* *się* *na* *stanowilku*, *iako* *też* *okreć* *Wschod* *od* 118. *armat* *Franklin* *od* 80. *i* *Spartanin* *od* 94. *wkrótce* *tam* *udać* *się* *maią*.

Dziennik *Przyjaciel* *praw* *wyraża*; *Karol* *Hesse* *nie* *rozdaie* *drugiemu* *odeymuie* *kraie*. *Dziś* *w* *swi* *iey* *choyności* *daie* *Francyi* *wyspę* *Maltę* *i* *Sycylią*, *i* *czyni* *iey* *obietnicę* *Egiptu*; *azeby* *podbić* *Maltę*, *radzi* *wystrzelać* *iey* *mieszkańcow*, *lub* *ich* *głodem* *umorzyc*. — *Ten* *sposob* *podług* *niego* *lepszy* *jest* *od* *wystrzałow* *armatnych*. *Powody* *tey* *iego* *napaści* *są*, *iz* *kawalerowie* *Maltańscy* *nie* *noszą* *trzykolorowey* *kokardy*. *Co* *do* *Sycylii*, *trzeba* *ią* *zabrać*, *ponieważ* *bez* *tey* *wyspy* *nie* *można* *miec* *Malty*, *a* *bez* *Malty* *nie* *można* *zdozyc* *Egiptu*. — *I* *Karol* *Hesse* *nazywa* *to* *dypłomatyką*!....

Na *dnium* 18. *Dyrektoriat* *da* *publiczną* *audyencyą* *dla* *Generałow* *Suchet* *i* *Ruby*, *którzy* *mu* *oddawać* *będą* *zdozbyte* *na* *Szwajcarach* *sztandary*. — *Listy* *z* *Cadix* *pod* *dnem* 20. *Lutego* *donoszą*, *iz* *flota* *Hiszpańska* *pomnożoną* *została* 6. *liniowemi* *okrećtami* *z* *Kartageny* *i* *Ferrol* *i* 7. *innemi* *których* *do* *kończenia* *przyspieszają*. — *Z* *Rochefort* *ma* *my* *wiadomość*, *iz* *sławni* *Dziennikarze* *Richer* *Serizi* *i* *Isidore* *Langlois*, *którzy* *ztamtąd* *na* *deportacyą* *wyłaneni* *być* *mieli* *z* *więzienia* *uciekli*.

Monitor *następujące* *daie* *wiadomości* *z* *Hiszpanij*: — *Mowa* *którą* *miął* *nowy* *Ambassador* *Francuzki* *Obywatel* *Truguet* *przy* *pierwszey* *audyencyi* "

Króla, sprawiła wielkie wrażenie. Jest ona przetłomaczoną po *Hiszpańsku* i w gazecie dworskiej umieszczoną. *Truguet* miał także oddać Królowi pismo iedno Dyrektoryatu, w którym ważne propozycje są mu podane. — Na mocy nowego rozkazu Królewskiego wszyscy Arcy-Biskupi, Biskupi, Opaci etc. mają oddać do skarbu wszelkie frebra i własne i kościelne, nie zostawiając iak tylko te, które koniecznie do służby Bożej są potrzebne. Jest to rodzaj pożyczki, którą Król zaciąga od duchowieństwa dla podzwignienia interesów skarbowych, hipotekując ią na własnych swoich dochodach. — Strzy Xiążęcia pokoju *Don Alvarez*, jest generalnym gubernatorem *Estremadury* mianowany.

Dzienniki Paryżkie zwracają teraz uwagę swoją na *Hiszpanię*, ieden z nich następujący obraz iey wystawia.

Hiszpania upada pod ciężarem hańby swoiey, rzekł *Pit* w Parlamencie prawdę bardzo stosowną do terażniejszych iey okoliczności. Ież skarbowe mocarstwo to nie roztrwoniło od lat przeszło 200. dla zakupienia sobie nieślawy. Dumny *Filip II.* w wojnach swoich we *Włoszech*, *Niderlandach* i *Afryce* toczonych, przemarnował przeszło 564. milionów czerw: złh. Wystawienie floty, kosztowało go 40. milionów, która potem od *Oceanu* i *Anglikow* pochłonią została. Pan *Mexika* i *Peru* umarł dłużnikiem kupców *Genueńskich*. W początku wieku tego następcy iego, utracili *Neapol*, *Medyolan*, *Sardynię*, *Mimorkę*, i *Gibraltar*. W roku 1763. *Hiszpania* musiała zakupić pokoy od *Anglikow* przez odstąpienie *Florydy*. W roku 1775. nowy dowód potęgi iey floty, kiedy *Orelly* dowodzący wyprawą przeciw *Algierczykom*, sprowadził dla Oyczyzny swoiey dzień haniebny 8. Lipca, dniem straty i zału nazwany, *dia de perdida i sentimiento para Espanna*. W kilka lat potem wciągnięta do wojny *Angielsko-Amerykańskiej* zylkała na niey za pomocą *Francyi* *Minorę* i obydwie *Florydy*, z ofiarą iednak 70. milionów piastrow. Jeszcze niedoślawo iey iedney kampanii przeciw pragnących wolności *Francuzom*. W wyprawie *Tulońskiej*, flotta *Hiszpańska* złączyła się z *Angielską*, lecz gdy Lord *Hood* był przymuszonym do opuszczenia *Tulonu*, z dumną pogardą odezła *Hiszpanow* nazad do domu, nie przypuściwszy ich w najmniejszej części do zdobyczenia okrętach *Francuskich* zylkaney. Zniszczona potem przez *Francuzow* potęga lądowa *Hiszpańska*, tak wielkim to Królestwa przeięła postrachem, że *Alcudia* zbawicielem Królestwa został nazwany dla tego, że zakupił pokoy ofiarą *St Domingo*. — Lecz nie w samey tylko wojnie skarby *Hiszpanii*, staia się lupem iey nieprziaciół, w swobodnym nawet pokoju bywa ona od własnych przyjaciół zdzierana. Porty *Hiszpańskie* szródziemnego morza, osadzone są kupcami *Angielskimi*, którzy własnym rodakom przez monopola odeymują korzyści handlowe. *Holandrzy* także i *Francuzi* zagarniają naysznakomitsze produkta *Hiszpańskie* w zamianę towarow zbytkowych, a tak mlekiem i miodem płynące kraie *Hiszpańskie*, staia się zylkiem dla cudzoziemców, Królestwo zaś doświadcza lośu *Tantala*; posiadając bowiem naybogatōsze kraie jest ubogim. Hańba takowego stanu więcej litości, niż wzgardy godnego, niespada bynajmniej na Narod *Hiszpański*. Narod ten, który odziedziczył od *Rzymian* wysoki zapal miłości Oyczyzny, i skłonność do tego wszystkiego, co się wielkim nazywa; od *Gotow* rzetelność, rozsadek, i odwagę, niezależnie wcale na zarzut nikczemności. Narod, który pod *Herkulesem* *Hiszpańskim* *Diaz de Vivar* potężne mocarstwo *Maurow* obalił, pod *Ferdynandem de Cordova*, *Neapol* i *Granadę* zdobył, pod *Kortezem* i *Pizarrem* cuda waleczności w *Mexyku* dokazywał, pod *Juan d'Austria*, *Turkow* w *Lepancie* pokonał, a nawet zagroził *Konstantynopolowi*, może iść w porównanie z naywaleczniejszymi w *Europie* Narodami. — Lecz przemoc i niedośćność Rządu, a co więcej

jeszcze wpływa na los Narodow, zła administracya skarbu, musiała nakoniec to Państwo co raz więcej do upadku nachylać. *Hiszpani* rachują Oficyalistow przy tabace 23,300. przy dzierzawie dochodow prowincjonalnych 11,500. przy generalney dzierzawie 19,000. głów, i drugie tyle rak, które w skarbie daleko więcej mają wpływu, niż głowy. Tych 53,800. piławek kosztują kray do roku 2,610,600. talarow. Dodawszy do tego wielką liczbę takowego owadu w inaych wydziałach skarbowych rozpiezchnionego, pokazały się liczba iego wyrównywiająca liczbie osob w ostatnich chwilach Rządu monarchicznego we *Francyi* do administracyi skarbowey użytych, a do 250,000. głów wynoszących. Gdzie są też same przyczyny, są też te same skutki, i lękać się trzeba, aby Narod *Hiszpański*, idąc za przykładem sąsiadow, nie przypisał smutnego położenia swego szlachcie i duchowieństwu, w których ręku naywiększe zgromadziły się bogactwa. Wiadomo jest bowiem, iż *Hiszpania* przynajmiej 100,000. możnych domow szlacheckich liczy, a w 3,066. iey klasztorach mieści się 47,515. mnichow i 24,348. mniszek.

z *Hagi* dnia 20. *Marca*.

Dnia 17. wśród okrzykow radosnych zapadł Dekret następujący „Zgromadzenie konstytucyjne nowy plan Konstytucyiny, za własne swe dzieło uznaie, i plan ten ludowi do przyjęcia podanym byź ma. „Uchwalono także iż osoby które tymczasowo Dyrektoryat kładaly, teraz na mocy Konstytucyiny w tychże urządach pozostaną. Plan Konstytucyiny zawiera 308. Artykułow i 10. przydatkowych. Podług niego Rzplta *Batawiska* jest na 8. Departamentow podzieloną, to jest *Ems* dawniej *Ijsel*, *Amstel*, *Texel*, *Delft*, *Dommel*, *Skalda*, i *Moza*, których Miasta główne są: *Leuswarden*, *Zwoll*, *Arnhem*, *Amsterdam*, *Alkmar*, *Delft*, *Herzogenbusch*, i *Middelburg*. Z 20,000. dułz ieden reprezentant ma być wybieranym, a tak 90. Osob kładą ciało prawodawcze, z których 60. należy do izby pierwłzey, a 30. do drugiey. Pierwłza delibruie, druga stanowi prawa. Do głosowania na zgromadzeniach pierwłzkowych trzeba mieć lat 20, opłacać część kosztow potrzebnych dla towarzystwa, mieć stałe mieszkanie w Rzpltey. Cudzoziemiec musi być 20. lat zamieszkałym. Z ciała prawodawczego co rok trzecia część wychodzi — W *Madrycie* wszystkich uwag zwrócone są ku *Portugalii*, opanowanie iey sądzą być bardzo łatwym, obawiają się iednak aby *Anglia* *Indiow* *Portugalskich* nie wzięła w swoią opiekę, tak iak zrobiła z częścią osad *Hollenderskich*.

z *Londynu* dnia 16. *Marca*.

Więźniowie *Oconnor*, *Binns*, *Fevy*, *Leary* etc. przeniesieni zostali do *Tower*. Porozbijano ich szkatulki, porozryzano ich tłumoki, a nawet w sukniach i butach szukano ukrytych listow, nie iednak nie znalezione. Były tylko ćwiartki papieru nie zapisane, w których ukrytego pisma pomimo wszelkich sposobow dostrzedz nie można. W kuftrze były dwa maudury ziednoczonych *Irlandczykow*, mówią, iż ci więźniowie do hrabstwa *Kent* przewiezionemi zostają, indagacye ieszcze nie ustały, i rząd wydał rozkazy do aresztowania ieszcze 142. osob. — General *Abercrombie* naywyższy wodz wojsk *Irlandzkich* wydał rozkazy do wszystkich tamtejszych regimentow, w których zaleca im iak naywiększą karność i dobre sprawowanie się z obywatelami. Wiele rozpoczętych sądownych dowodza, mowi on, zle poliępowanie wojska z obywatelami, które dla nieprzyjaciela tylko swego straszyn być powinno. Potrzeba nam znowu zaśluzić sobie na dobre imie. Tym czasem nie wolno od tąd będzie dawać pomocy wojskowej żadnym oficyalistom akcyzowym, bez poprzedniczego wpzod rozurządzenia sprawiedliwych do tego powodow. Te rozkazy iawnie okazują, iż rząd łagodniejszy chce wprowadzać do *Irlandyi* urządzenia.

z *Szokolmu* dnia 13. *Marca*.

Król wyjeżdża na dniu iutrzęszym do rezydencyi wiełkiey *Strömsholm* o 7. mil ztąd odległey. Poiazdy Królewskie wczoray tam ieszcze odeszły. Ziamtąd gdzie da.ey Król poiedzie jest tajemnicą. Miarkując iednak po liczney swiecie można być pe-

wnym, iż ta podróż za granice państwa jest przedsięwzięta. Powszechnie mówią że do *Berlina* się uda. Jedzie z Królem *W. Koniuszy* Baron *Ralamb*, Kapitan Leutnant *Hrabia de la Gardie*, Kamerjunker *Coiset*, pierwszy sekretarz gabinetu Baron *Rosenhanne*, i nadworny doktor *Rung*. Podług zasad Królewskich wszystko w naywiększym chowane jest sekrecie, dla czego podróż ta dopiero dziś publicznie jest ogłoszona. — Tutęszy Księgarz *Gönnel* wytłumaczył dzieło *Huflanda* o przedłużeniu życia ludzkiego, po dziełach *Paina* książka ta ma tu naywięcej powodzenia.

z *Rastadt* dnia 20. *Marca*,

Na dniu 16. t. m. Pełnomocnicy Rzeczypospolitey *Francuzkiey* podali Ministrowi pełnomocnemu Cesarzkiemu następującą Notę:

Ministrowie Pełnomocni Rzeczypospolitey *Francuzkiey* wniemali zawsze, iż Deputacya Rzeszy przekonana o potrzebie stałej i nieodmienney między dwoma krajami granicy, przystąpi otwarcie i bez żadnych warunkow na żądanie, któremu tylko interes lub namiętność sprzeciwiaćby się mogła. Widzą z ukontentowaniem przez *Conclusum* 17. *Marca* którego Minister Cesarzski przesłał im kopią wraz z Notą wczorayszą, iż ich nadzieia nie była zawiedziona. Można więc teraz skutecznie pracować nad uszczęśliwieniem Ludow, zatrudniając się nieustannie i bez odwłoki, umorzeniem na zawsze klęsk wojennych przez rychłe zawarcie pokoju, którego powrot wojsk do śródka kraiu, będzie naypierwszym skutkiem.

Dla przyspieszenia tego wielkiego dzieła, przystoi nayprzód ustanowić sposób czynienia indemnizacyi dla kraiew uszkodzonych odstąpieniem lewego brzegu *Renu*. Ministrowie Pełnomocni Rzeczypospolitey *Francuzkiey* znajdują w tey mierze zasadę w sekularyzacyach.

Deputacya Rzeszy łatwo się przekona, iż ta zasada niemniej jest potrzebna, nad tę która już względem granic została przyjęta. Byłoby zapewne rzeczą zbyteczną wystawiać, iż w tym momencie nie idzie o szacunek strat, które za sobą pociągają mogą nadgrody, ani o wskazanie obiektow tych nadgrad. Nie można i nienależy zatrudniać się przystosowaniem prawidła, póki nie będzie gruntownie przyznany.

W ten czas tylko można będzie (używając wyrazow sameyże Deputacyi) oznaczyć potrzebne przydatki względem artykułow przyłączonych do Noty 8. *Marca*, w których w rzeczy samey mogą być przypuszczone pewne układy — W *Rastad* dnia 25. *Ventos* (15. *Marca*) roku 6go Rzpltey *Francuzkiey*.

(podpisano) *TREILHARD*, *BONNIER*.

Depntacya Rzeszy na dzisieyszej 35. sessyi swoiey wzięła pod roztrząsanie ostatnią Notę przez Ministrow *Francuskich* podaną. — Stan terażniejszy fortcey *Ehrenbreitstein* będąc wielkiej wagi dla całej Rzeszy *Niemieckiey*, deputacya podała następującą Notę Ministrowi Cesarzkiemu.

z *Rastad* dnia 17. *Marca*.

Minister pełnomocny Cesarza Jmci z kopii przyłączoney przez *Posta* *Elektora* *Trewirskiego* dowie się niemiley wiadomości, o niebezpieczeństwie iakim jest zagrożona fortca *Ehrenbreitstein*. Deputacya Rzeszy nie może tego przewieść na łobie, aby nie dopraszała się iak naymocniej legacyi Cesarzkiey, izby ta użyła wszelkich sposobow do przeszkodzenia tak wielkiej straty Rzeszy *Niemieckiey*, a mianowicie izby przedkim raportem uwiadomiła o tym Cesarza Jmci, i profita go o wynalezienie w mądrości swoiey naykutecznieyszych środków do ocalenia tey twierdzy. Minister pełnomocny pozna także z pism przyłączonych, iakie żądania w tey mierze deputacya przekłada Sęymowi Rzeszy.

Kopia Noty podaney przez Ministra Cesarzkiego *Postom* Rzpltey *Francuzkiey*.

Kommandant *Ehrenbreitsteinu* widzi się być od nieiakiiego czasu wystawionym, równie iak fortca iemu powierzona, na osobliwsze wypadki, właśnie iak gdyby zawieszenie broni a mianowicie konwencye pod dniem 24. *Kwietnia* i 10. *Czerwca* zawarte zupełnie ustały. Nizey podpisany dla poparcia

twierdzenia swego, przelała na komunikowaniu Ministrom *Francuzkim* 4. listów wyjętych z korespondencji między G. *Saader*, Pułkownikiem *Faber* komendantem twierdzy, i *Generałem Hatry* rozpoznać. W ostatnim z tych listów G. *Hatri* wspomina o rozkazie łobie danym do iak najszybszego opasania fortecy i przeszkodzenia wniknięcia do niej iakiegokolwiek bądź transportu, radzi nawet komendantowi spieszną opuszczenie fortecy. Jakoż zupełnie obleżenie już się rozpoczęło, a co się wyraźnie sprzeciwia wspomnianym konwencyom, most pływający który podług ich brzmienia miał służyć do utrzymania komunikacji między fortecą i miastem *Cobienz* znielonym zolał. W takowych okolicznościach które nie mogą być przypisane samowolnym rozkazom szefów, wojskowych, ale właściwym układom samego rządu; niżej podpisany nie może dłużej wstrzymać się, aby nie upraszał Ministrów pełnomocnych Rzpltey *Francuzkiej*, do uczynienia w tak uciążliwych pokrzywdzeniach przełożeni rządowi, któreby przekonały całą Rzeszę, iż jest ieszcze iakakolwiek nadzieja polegania z zaufaniem na traktatach raz zawartych, i że stan rzeczy w ciągu negocjacyi w której się najawniejsze okazuje uleganie, nie będzie codziennie wzruszany i pogarszany. Niżej podpisany ponawia Ministrów pełnomocnym Rzpltey *Francuzkiej* zapewnienie swego wysokiego szacunku. (podpisano) *Hrabia de METTERNICH*.

Zawczoraj legacya Pruska wyślala kuryera do *Neufchatel*. W tych dniach wyjechało ztąd pięciu kuryerów do *Wiednia*. Ministrów *Francuzcy* posłali także kuryera do *Paryża* z wiadomością o przyjęciu zasady pokoju, po czym *Ob: Treillard* dawał pierwszy wielki obiad dla deputacyi Rzeszy. Legacya *Francuzka* oświadczyła, że wojska Rzpltey nie wyjdą z prawego brzegu *Renu*, aż po podpisaniu całkowitego pokoju. Zadać także mają niektórych punktów tegoż brzegu. — Poseł elektora *Mogunckiego* bardzo jest od legacyi *Francuzkiej* poważany. — Mówią, że interes indemnizacyow więcej ieszcze trudności znajdzie, niż przyjęta zasada pokoju względem granicy *Renu*. — Sławny *Rebman* w gazecie *Mogunckiej* pod d. 12. podał oświadczenie, iż znając dobrze, iak zamiar kommissyi wyznaczony do nadgródzenia patryotom za szkody poniesione po odebraniu *Moguncyi* w r. 1795. ciężkim jest do ulkutecznienia, profil o uwolnienie siebie od zaliadania w teże kommissyi.

Elektor *Bawarski* podał do wszystkich gazet obszernie pismo, w których się usprawiedliwia względem potwarzy na niego rzucanych, iakoby zachęcał pierwsze mocarstwa *Europy* do nowej koalicyi przeciw Rzpltey *Francuzkiej*, twierdząc, iż przez troskliwość swoią w utrzymaniu całości Rzeszy *Niemieckiej*, udat się tylko do najznaczniejszych mocarstw składających też Rzeszę, wywołując do przedsięwzięcia iednostajnych środków w celu zachowania iey konstytucyi.

Dnia 17. *Baron de Bildt* legitymował się w Deputacyi iako Minister Króla *Szwedzkiego* z kraiu *Pomeranii*.

Francuzi uczynili rekwiizycyą na prawym brzegu *Renu* do przyłtawienia im 4000. sztuk drzewa zdannego do budowy.

Od granic *Szwajcarskich* d. 16. *Marca*.

Wojska *Francuzkie* całe prawie zajęły *Szwajcaryę*. Korpus *G. Schauenbourg* rozłożył się w kantonie *Soleure* i w *Argau*, korpus *G. Brune* zajął resztę kantonu *Berneńskiego*, Kanton *Fryburga* i kraj *Wodzki*. Pierwszy ma swoią główną kwatery w *Soleure*, drugi w *Bernie*. Korpus wojsk *Berneńskich*, który się cofnął do jeziora *Thun*, zupełnie się rozszedł.

Nic już nie jest na przeszkodzie zamiarow *Francuzkiego* rządu. Kantony, do których wojska iego nie doszły w zupełnej są powolności: Kanton *Schaffuzy* wyślal Deputowanych do *Bazyli* dla usprawiedliwienia się przed *Ob. Mengand* z przyślanych posilkow *Bernie*. Przybyli także Deputowani od kantonu *Zurich* z domieszeniem sprawującemu interessa *Francuzkie* o przyłtapieniu do zamiarow Dyrektoryatu. Widzieć już można, iż wkrótce wszystkie rządy w iedną i nierozdzielną Rzpłtą zamienione zolstana. Wątpić już nie należy, iżby projekt *Ob. Ochs* nie miał być powszechnie przyjętym. Zgromadzenie Narodowe *Bazyli* oświadczyło się za tym planem na sessyi dnia 15. z niektórymi odmianami sfołowione do obywateli i potrzeb krajowych. Nim ten plan do powszechnego przyjęcia będzie podany, nie nie zaniedbano, ażeby był poznany i od całej *Szwajcaryi* przyjęty. Najwięksi kraiu *Wodzkiego* patryocy oświadczyli iłate swoie przedsięwzięcie być ziednoczonemi z Rzpłtą *Szwajcarską*.

Dnia 14. i 15. przeprowadzono przez *Bazyleą* 85. armat, które *Francuzi Szwajcarom* zabrali, ta artyllerya ma być złożona w *Hunindze*.

P. S. Dowiadujemy się, iż *G. Brune* wyjechał do *Berny*, a z tamąd udać się ma do *Rzymu*. *G. Schauenbourg* ojął kommandę nad wszystkimi wojskami *Francuzkimi* znajdującymi się w *Szwajcaryi*.

Zapewniają, iż *G. Brune* oświadczył kantonowi *Lucerny*, iż wojska *Francuzkie* nie wyjdą na na iego territorium: domyślać się trzeba, iż toż samo przyobiecano jest innym kantonom, Kanton *Berneński* wyślal dwóch Deputowanych do *Paryża*. Nowy Rząd tymczasowy *Berneński* składa się z 105 członków. Urządzenia iego tylko przez Izesę tygodni będą ważnemi, to jest, aż do czasu zwolnienia zgromadzeń pierwiastkowych. *Francuzi* zafekwifrowali wszystkie kassy publiczne i inne kraiove własności. Z resztą zupełna w tym kantonie panuje spokójność; we wszystkich miejscach zaszczerpiono drzewo wolności.

Od dnia 2. *Marca* rachują do 700. ludzi straty przez *Szwajcarow* w rozmaitych bitwach odniesionej. Ostatnia potyczka w okolicach *Laupen* i *Neueneck* floczona, była iedną z najkrwaszych.

We wszystkich częściach *Szwajcaryi* przez *Francuzow* zajętych rozbrajaia mieszkanow. Arsenaly w *Bernie* i w *Soleure* tak już są napełnione bronią, iż musiano szukać innych miejsc do iey składu. W arsenale *Soleure* znaleziono chorągwie zabrane *Xciu Burgundy* w bitwach pod *Nancy* i *Morat*. Te chorągwie odesłane będą Dyktoryatowi Wykonawczemu.

z *Bazyli* dnia 17. *Marca*.

Ob: Ochs ukazał się na d. 8. t. m. w naszym zgromadzeniu Narodowym, którego prezydentem zolał obrany. W mowie swoiej wyraził wrazenie iakie na nim sprawił widok zgromadzonej Rady ludu, a mianowicie reprezentantow wieykich, których przedtem w upokorzonej tylko postaci wydział tam można było. Oświadczył iż nie raz darownie czynił przekładania względem odmiany Konstytucyi. *Francya* nie chce cierpieć żadnego oligarchicznego rządu w sąsiedztwie swoim. — Od dwóch wiekow *Szwajcarowie* stracili wiele z swej potęgi i znaczenia, przywieszając się raz do tego drugi raz do innego mocarstwa, a to iedynie dla wyzebrania urzędow i orderow za granicznych, tak dalece iż bardziej kray nasz wydawał się bydź słuźalcem obcych mocarstw niż wolnym narodem. Dziś powinien się wrocic do dawnych załad swoich — Słychać iż 30.000 wojska *Austryackiego* rozciągnie Kordon wzdłuż granic naszych — Zgromadzenie nasze narodowe wyślalo deputowanych do Gen: *Schauenbourg* z doniesieniem iż przyjęło nową Konstytucyą, prosząc razem aby niewchodził z wojskiem na nasze territorium. Pono także namienioną Konstytucyą z niektórymi poprawami do Dyktoryatu. — Zapewniają że Gen: *Brune* miał oświadczyć kantonowi *Lucerny* że wojska *Francuzkie* w kray iego nie wnikną. Jeżeli to jest prawda, wnosic potrzeba iż to oświadczenie i innym kantonom będzie uczynione. — *PP. Merian, Kolb, i Burkhard*, których rząd nasz arełstowac kazal, ratowali się ucieczką — O zabiciu Gen: *Erlach* żadney nie ma pewności.

z *Berny* dnia 15. *Marca*.

Demokracya już jest zupełnie do nas wprowadzoną, rząd tymczasowy trwać będzie dopoty, dopoki dwóch deputowanych wyślanych do *Paryża* nie powrócą. Z postępowania *Francuzow* iestemy tu bardzo kontenci, zachowują wielką karnosć — Drzewo wolności zolało załadzone w obecności Gen: *Brune* przed łamym ratulem. *Ob: Frisching* prezydent rządu tymczasowego miał w tey okolicy mowę następującą, „Obywatelu Generale, oto jest drzewo wolności zaszczerpione, day Boże aby dobre owoce przyniosło! amen. — Wojna z kantonami już się zupełnie skończyła, gdyż wszystkie przyłtępią do załad Dyktoryatu.

z *Warszawy* dnia 3. *Kwietnia*.

Podług rozkazu Przes: Kamery Królewskiej Wojskowej i Ekonomiczney wszystkie dobra do intencyow Królewskich należące, przez publiczną licytacyą w possessyą dzierzawną na trzy ciagle po sobie idące lata, to jest od 1. *Czerwca* r. b. aż do ostatniego *Maja* 1802. puszczone być mają. — Dla intendantury *Łomżyńskiej* naznaczony iest termin w *Łomnach* we *Dworze* na dzień 11. i 12. *Kwietnia* o godz. 7. z rana. — Osoby z tym życzące sobie dobra w dzierzawną possessyą puszczać się mające, uwiadomiają się, ażeby na terminie i miejsce wyrażone przybyły, końcem podania swych propozycyi i przepatrzenia się trzema dniami przed terminem w auszlagach i zainformowaniu się o kondycyach. — Dan w *Warszawie* dnia 30. *Marca* 1798. — *J. K. Mei Kommissya* do zaliczowania *Dóbr Domanialnych* wyznaczona.

Z woli Przes: Kamery Wojskowej i Ekonomiczney Pruskiej Południowych *Warszawskiej*, mają być różne Królewskie i Duchowne dobra w Ziemi *Gostyni* od *S. Troycy* r. b. na trzy lata w dzierzawną puszczone tym osobom, które do tych czas dzierzawy trzymali, i okaże się że byli dobrmi gospodarzami; którzy przyzwolą kancyą złożyć, i własnego inwentarza podług potrzeby na

grunt przyprowadzą. — Dla takich żądających, wyznaczają się terminy: na 18. 19. i 20. *Kwietnia* tegoż roku, w stancyi Królewskiego intendenta *Franga* w mieście *Gostyninie*, gdzie codziennie o 8mej godzinie rano mogą się nadgłosc, i ci którzy do tychże dobr już są zapisani, tam okażą przed mianowaną Kommissyą Królewską pewność kancyi i zdannosc swą do gospodarstwa, gdzie o cenie dzierzawy i o kondycyach będą informowani, a o pewności dzierzawy podług wyższej approbaty zabezpieczyć się mogą. — Dan w *Gostyninie* dnia 26. *Marca* 1798. roku.

Mein mit ansehnlichen Verlagsartikeln verbuener Buchhandel und d-n raus entspringender eigener nicht unbedeutlicher Bedarf an Drucksachen brachte vor einigen Jahren bey mir den Entschluß hervor, mit Allerhöchster Königl. Bewilligung, selbst eine Buchdruckerey zu etabliren. Es war dieses kein geringes Unternehmen; und ungeachtet der Schwierigkeiten, welche sich dabey fanden, wurde dieselbe dennoch nach Verlauf einiger Zeit errichtet, und nach und nach so erweitert, daß ich jetzt im Stande bin, vermöge derselben nicht nur den Bedarf meiner eigenen Drucksachen, sondern auch die desfallsigen Anträge anderer heimischer und auswärtiger Gelehrten zu besorgen. Auch sind bereits dergleichen Bestellungen aus sehr entfernten Orten, wie auch aus Südpreußen, an mich gelangt, und ich schmeichle mir, mit noch mehreren beehrt zu werden, wenn das Etablissement meiner Buchdruckerey allgemeiner bekannt seyn wird. Durch gegenwärtige öffentliche Bekanntmachung glaube ich dieses Zweck am besten erreichen zu können, und verspreche allen denen, die sich in Absicht des Bedarfs ihrer Drucksachen in postfreyen Briefen an mich wenden, nebst einem reinen und correcten Druck in allen Sprachen, nicht nur die schleunigste Besorgung desselben, sondern auch möglichst billige Preise. Indessen kann ich die Bitte nicht unterlassen, bei Uebertragung des Drucks mir genau die dazu beliebige Papiersorte, die Stärke der Auflage, das Format, und die Zeit, wenn derselbe beendigt seyn muß, zu bestimmen, und zugleich für die Lesfertigkeit des Manuscripts zu sorgen, damit meine Besorgung der Erwartung eines jeden entsprechen könne. — Breslau den 15. März 1798.

WILHELM GOTTLIEB KORN.

WILHELM GOTTLIEB KORN.

Die Redlichkeit des Herrn Wulff ist allzu bekannt, als hätte man glaube können, daß er sich die Sonate, welcher er kein Verfasser wäre, anmaßen wollte. Um also diejenigen Personen, die etwa in den Fehler von dieser Art gerathen mögen, davon abzuwehren zu können, macht unterzeichneter allgemein bekannt, daß die in Rede stehende Sonate in Leipzig bey dem Breitkopf und Hurdel Com: unter der Firma G. L. Lodi das heißt, unter dem Namen des Verfassers und des unterzeichneten abgedruckt wird. Giuseppe Luigi Lodi.

Handel mój *Xiązkowy* znaczni kosztami utrzymany, a ztąd wypływające niemałe przedsięwzięcia w wydrukowaniu przezemnie dzieł rozmaitych, przywiodły mnie do założenia za najłaskawszym Króla *Jmi* pozwoleniem własney drukarni. — Przedsięwzięcie to nie iest ułate, i pomimo trudności, które się w tey mierze znaleźć mogły, drukarnia ta iest już od niejakiego czasu założoną, a stopniami do tego stanu przyprowadzoną, iż za iey pomocą nie tylko własne pisma na publicznosc wydawać mogą, ale ieszcze ofiaruję się wszelkie kommissa tak krajowe, iak zagraniczne ulkuteczniać. Jakoż podobne zlecenia, tak z rozmaitych miejsc odległych, iak z Prus Południowych już mnie doszły, i podchlebiam sobie, iż coraz liczniejszemi zaszczerpionymi zolstanę, gdy założenie drukarni moiej do powszechney dojdzie wiadomości. Rozumiem, iż tym publiczny doniesieniem moim najlepiej zamiaru moiego dojdę, oświadcziąc tym wszystkim, którzyby pisma swoje franco, do drukarni moiej przesyłać chcieli, iż nie tylko będą mieć czyfity i poprawny druk w iakimkolwiek bądź ięzyku, a to w najkrótszym przeciagu czasu, ale ieszcze ile bydź może za mierną cenę. Wszakże muszę tu przytym prozbej, moją oświadczyć, aby życzący sobie mieć pisma swoje drukowane, z przelaaniem ich raczyli wyrazić, iaki gatunek papieru i format obierają, tudzież ile arkuszy, i w iakim czasie chcą mieć wygotowane, nakoniec starali się o dokładną czytelność swego rekopisma, aby tym sposobem ulitowania moie życzeniom kazdego odpowiadać mogły. — w *Wrocławiu* dnia 15. *Marca*, 1798.

WILHELM GOTTLIEB KORN.

WILHELM GOTTLIEB KORN.

WILHELM GOTTLIEB KORN.

WILHELM GOTTLIEB KORN.

WILHELM GOTTLIEB KORN.

WILHELM GOTTLIEB KORN.

WILHELM GOTTLIEB KORN.

WILHELM GOTTLIEB KORN.

WILHELM GOTTLIEB KORN.

WILHELM GOTTLIEB KORN.

WILHELM GOTTLIEB KORN.

WILHELM GOTTLIEB KORN.

WILHELM GOTTLIEB KORN.

WILHELM GOTTLIEB KORN.

WILHELM GOTTLIEB KORN.

WILHELM GOTTLIEB KORN.

WILHELM GOTTLIEB KORN.

WILHELM GOTTLIEB KORN.

WILHELM GOTTLIEB KORN.